

Protinus ingreditur, leo bellicus, alter Achilles,
Et cernit solo cuncta subacta metu.

Clavibus acceptis, et civibus inde rejectis [a],
Dantur victori mœnia nuda suo.

Ultrici flamma permisit cuncta cremari,
Legem, quam tulerant, ut patereptur eam [b].

Cutru, vexillo, signis, armis spoliati

Urbem cum gemitu deseruere gravi.

Aequatum vallum, turres franguntur, et omnis

Murus, et inde ruit quicquid in urbe fuit.

Plebs dolet infelix quod, longius ire [c] negata,

Spectatrix damni [d] cogitur esse sui.

Fecit præterea dominus imperator ^{III}quatuor fieri burgos tam ex nobilibus, quam ex populo, qui in partibus illis remanserant, ceteris ad partes diversas migrantibus, quia iverunt in Hungariam [e] et ad eundem regem se contulerunt, et a quo honorifice recepti sunt, et a quibus nulla voluit recipere servitia; sed in perpetuum liberi et immunes ab omni onere existere deberent penitus. Et tunc quidam de voluntate dicti regis in comitatu Colozanis seu Colocensium villam [A] de novo fecerunt, vocatam Francavillam [f], alii aliam in eodem comitatu, Cadabul [B] vocatam [g], ædificaverunt; in quibus ecclesias in honorem beati [h] Ambrosii patroni eorum ædificaverunt. Qui omnes mediolanensi et Hungarica lingua gaudent, et ita semper suos instituunt filios [i] lingua eadem. Hoc ideo faciunt, ut se eadem lingua defendant, et ne unquam tempore in aliquo reges vel eorum nuncii, qui temporibus erunt, aliquem eorum in servitutem redigere possent. Alii vero inter Saracenos [j] iverunt, et illuc optimum fecerunt locum, qui Mediolanum parvum vocatur; qui, ut intelleximus [k], doctrinam Nicolaitarum secuti sunt. Per idem tempus, turres et muros civitatum Lombardie in planum prosterni præcepit. Nullus item [l] ad ejus suorumque nunciorum imperium etiam loqui audebat.

[a] inde rejectis. In C. M., rejectis. — [b] Legem, quam tulerant, ut paterentur eam. Sic C. M. In C. V., legem, quam tulerat, ut pateretur eam. — [c] quod longius ire. Sic legit Cl. Mitt. In C. V., quae longius ire. — [d] spectatrix damni, C. V. In C. M., spectatrix dampni. — [e] in Hungariam. C. M. habet Ungariam, sine praepositione in. — [f] vocatam Francavillam, C. M. Cl. Mitt. legit Francavilla pro Francavillam. In C. V., vocatam Francam villam. — [g] Cadabul vocatam, Codd. — [h] in honorem beati, C. V. In C. M., in honore beati. — [i] suos instituunt filios, C. M. In C. V., suos instruunt. — [j] inter Saracenos, Codd. M. et V. Cl. Mitt. legit ad Saracenos. — [k] qui, ut intelleximus, C. V. In C. M., quos, ut intelleximus. — [l] Nullus item. Sic C. M. legi posse videtur. Cl. Mitt. legit nullus nisi. C. V. habet nullus enim, sed posset etiam legi sic: nullus nec, ut cuidam arridet.

[A] Colocensium villam. An hic adhibetur villa pro eo, quod sonat gallice Villa? num vero pro pago? Quod vero attinet ad Colozanis comitatum, in cujus vicinia Francavillam ædificatam scribit Tolosanus, notandum est, in Hungaria inferiori reperiri urbem Colociam, sive Colozza, quae fortasse nomine Colozanis, et Colocensium ab auctore nostro hic effertur. Sed Francavillam circa Colociam non potui apud Geographos mihi notos invenire. Colotz hungarice Italiam significat. Ibi autem lingua utuntur adhuc, quae Italicis vocabulis scatet.

[B] Cadabul quoque non invenio.